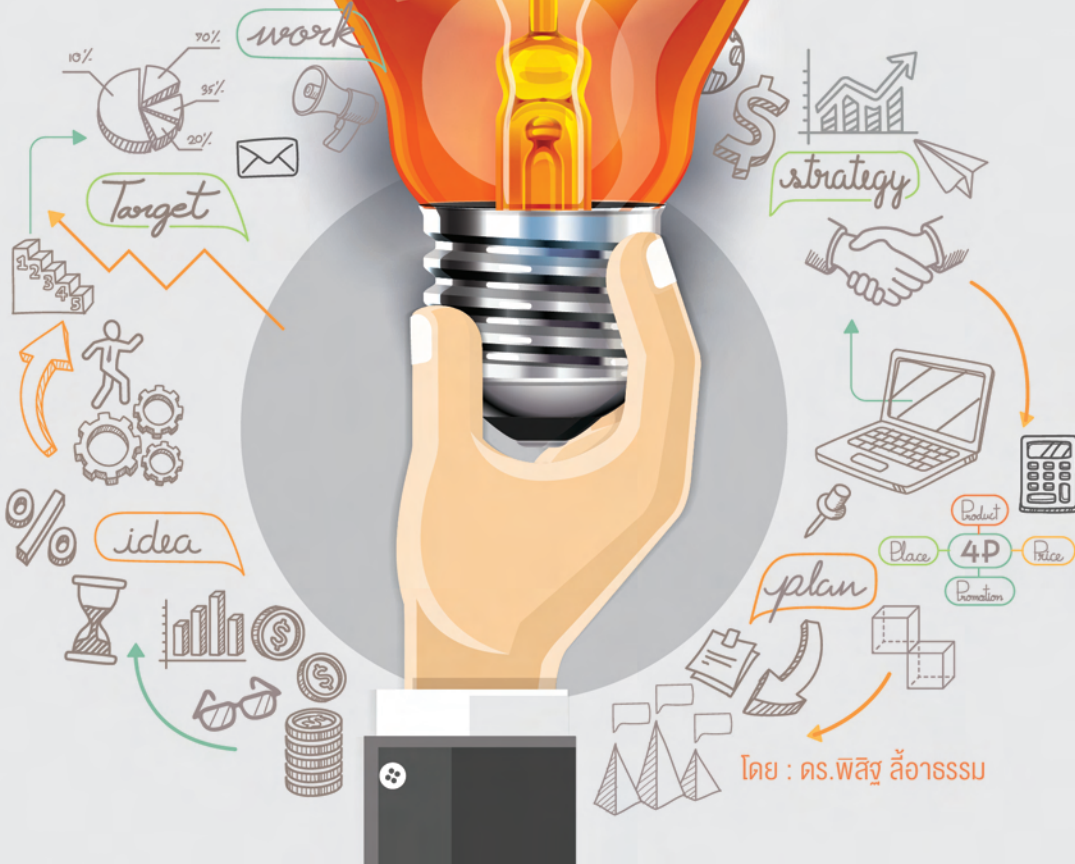

A graphic featuring the word "GOODBYE" in a large, bold, sans-serif font, arched over a stylized rainbow. Below the rainbow, the words "Social Enterprise" are written in a smaller, serif font. The background is a light blue gradient.

Goodbye Social Enterprise

โดย ดร.พิสิฐ ลี้อาธรรม

พิมพ์ครั้งแรก : ธันวาคม 2557

จำนวนหน้า : 36 หน้า

จำนวนพิมพ์ : 1,200 เล่ม

จัดพิมพ์และเผยแพร่ :

สถาบันคลังสมองของชาติ

539/2 อาคารมหานครยิบซัม ชั้น 22บี

ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0 2640 0461 โทรสาร 0 2640 0465

อีเมล webmaster@knit.or.th

เว็บไซต์ www.knit.or.th

ออกแบบและจัดพิมพ์ :

บริษัท พิทูเอสเมคเกอร์ จำกัด

416 หมู่ที่ 2 ซอยรังสิต-ปทุมธานี 2

ตำบลประชาธิปัตย์ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12130

โทรศัพท์ 0 2931 4386 โทรสาร 0 2931 4386

Email: ptwosmaker@gmail.com

Goodbye Social Enterprise

ระหว่างวันที่ 6-10 ตุลาคม 2557 ผมได้มีโอกาสดำเนินงานไปร่วมงานมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศอังกฤษที่จัดโดย สถาบันคลังสมองของชาติในเรื่อง บทบาทของมหาวิทยาลัย ต่อการพัฒนาภูมิภาคของอังกฤษ (University Engagement in Regional Development in the UK) โดยได้ไปพบกับมหาวิทยาลัย 5 แห่งคือ

มหาวิทยาลัย Salford ใน Salford/Manchester

มหาวิทยาลัย Manchester ใน Manchester

มหาวิทยาลัย Northampton ใน Northampton

มหาวิทยาลัย Cambridge ใน Cambridge และ

มหาวิทยาลัย University College London ใน London

ผมขอถือโอกาสนี้ ขอบขอบคุณสถาบันคลังสมองของชาติ โดยเฉพาะ ท่าน ศาสตราจารย์ ดร. ปิยะวัติ บุญ-หลง และ ดร. นงเยาว์ เปรมกมลเนตร ที่ได้ดูแลให้การศึกษาดูงานครั้งนี้ได้รับประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ด้วยดี รวมทั้งผู้บริหารมหาวิทยาลัยของไทยต่างๆ ที่ได้แสดงความคิดเห็นในระหว่างดูงาน

บันทึกฉบับนี้เขียนเป็นเรื่องราว รวม 10 หัวข้อ ไม่ใช่การทำรายงานการดูงาน แต่เป็นการสรุปและสะท้อนความคิดของผมที่ได้เกิดขึ้นจากการดูงาน จึงอาจจะไม่มีเนื้อหาสมบูรณ์ และถือเป็นความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่จำเป็นต้องเป็นความเห็นเดียวกับท่านอื่นๆ ที่เข้าร่วมดูงานด้วยเสมอไป

ฟิลิฐ์ สีสื่อธรรม

คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

13 ตุลาคม 2557

สารบัญ

ตอนที่ 1	ระบบมหาวิทยาลัยอังกฤษ	4
ตอนที่ 2	Social responsibility, Social impact, Social innovation, Social venture	6
ตอนที่ 3	กิจกรรมนักศึกษา	10
ตอนที่ 4	ค่าเล่าเรียน	13
ตอนที่ 5	งานวิจัยจากห้องสู่ห้าง	16
ตอนที่ 6	Regional Development Agency (RDA) vs Local Enterprise Partnerships (LEP)	19
ตอนที่ 7	อังกฤษกับ EU	22
ตอนที่ 8	Manchester หรือ The Cotton City	25
ตอนที่ 9	มหานครลอนดอน	29
ตอนที่ 10	เส้นทางคมนาคม และการพัฒนาเมือง	32
	โดยสรุป	35

ตอนที่ 1 ระบบมหาวิทยาลัยอังกฤษ

มหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดและเป็นชั้นนำของอังกฤษ คือ Oxford และ Cambridge ทุกครั้งที่มีการแนะนำ ก็มักจะให้ความว่า Cambridge มีที่มาจากพระที่ Oxford แตกคอกัน ก็เลยมีพระจำนวนหนึ่งแยกตัวออกมาทางตะวันออก มาตั้งมหาวิทยาลัย Cambridge แสดงว่าการมีความเห็นต่างก็เป็นเรื่องที่สร้างสรรค์ได้ มหาวิทยาลัยไทยที่มักจะมีความเห็นต่างน่าจะดูเป็นอุทธาหรณ์ได้

มหาวิทยาลัยทั้งสองจึงมีที่มาเดียวกัน ในยุคกลางยุโรปสร้างมหาวิทยาลัยเพื่อเพาะบ่มพระสำหรับการสอนศาสนา มหาวิทยาลัยทั้งสองจึงมีการปกครองเหมือนกฎิสงฆ์ที่แบ่งเป็น College แต่ละ College ก็เป็นที่พักพิงของนักศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยง มีผู้กล่าวว่า มีบางช่วงเขาต้องมีการขยายจำนวนพระมาก เนื่องจากมีผู้คนเสียชีวิตมากในช่วงเกิดโรคระบาด (Black Death) ครั้งใหญ่ในช่วงปี ค.ศ. 1350 ทำให้คนทั้งทวีปยุโรปเสียชีวิตไปเกือบครึ่ง โดยมีหนูเป็นพาหะนำเชื้อโรคมากับกองเรือสินค้ากระจายไปทั่วทวีปยุโรปและเอเชีย ทำให้ผมนึกถึงพระเจ้าอู่ทองที่ทิ้งเมืองอู่ทองเพราะโรคห่าระบาดในปี พ.ศ. 1893 จึงมาสร้างเมืองใหม่ที่หนองโสนเรียกว่ากรุงศรีอยุธยา เนื่องจากเหตุการณ์ทั้งสองเกิดในเวลาเดียวกัน หากโรคทั้งสองเป็นโรคเดียวกันก็อาจจะคาดเดาได้ว่าเมืองอู่ทองก็เป็นเมืองที่มีการค้าทางเรือกับต่างประเทศ แต่ประวัติศาสตร์ส่วนนี้ของประเทศไทยไม่มีหลักฐานใด ๆ หลงเหลือให้เห็น

จากการเป็นแหล่งเพาะบ่มพระ ซึ่งเป็นลักษณะของที่มาของมหาวิทยาลัยเก่าแก่ต่างๆ ในยุโรป มหาวิทยาลัยทั้งสองจึงถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งที่อาคารต่างๆ จะเหมือนโบสถ์ทุกๆ ไป เมื่อมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 19 ที่เมือง Manchester จึงเริ่มมีการรวบรวมสรรพกำลังจัดตั้งมหาวิทยาลัย Manchester โดยทุนจากการบริจาคของนักอุตสาหกรรม ไม่ใช่มาจากวงการศาสนา แต่การศึกษาในช่วงแรกก็ไม่ง่าย เพราะพ่อค้า คหบดีที่ร่ำรวยจากธุรกิจยังไม่เห็นประโยชน์ของอุดมศึกษา ยิ่งยากให้ลูกรับช่วงทำงานต่อในธุรกิจตนเองมากกว่า Manchester แนะนำตัวว่าเป็น Civic University คือเป็นมหาวิทยาลัยที่ต่างจากมหาวิทยาลัยเก่าแก่เพราะไม่มีการจำกัดคนเข้าเรียนที่นับถือศาสนาในเวลานั้นๆ ให้เป็นนักศึกษาแถมยังเป็นมหาวิทยาลัยแรกๆ ที่มีการรับสตรีเป็นนักศึกษา สตรีในอังกฤษได้รับสิทธิ์ให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้เช่นบุรุษในปี 1928 อาจารย์เศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงที่นี่คือ Arthur Lewis ก็เป็นคนผิวดำคนแรกที่ได้รับรางวัลโนเบลทางเศรษฐศาสตร์ ดังนั้น นักศึกษาของที่นี่จึงมีความภูมิใจว่ามีการเชิดชูความเท่าเทียมของมนุษย์

มหาวิทยาลัยชั้นนำในอังกฤษ 24 แห่งได้รวมตัวกัน เรียกว่า Russell Group Universities คล้าย Ivy League ในสหรัฐอเมริกาได้ร่วมกันผลักดันส่งเสริมการทำวิจัยที่ให้มี Social Impacts. (<http://russellgroup.org/socialimpactofresearch.pdf>)

การทำงานของมหาวิทยาลัย เมื่อมีระบบที่ช่วยสังคม สิ่งแวดล้อม และมีรายได้ที่ไม่จ่ายคืนให้ผู้ถือหุ้น ก็ถือเป็น Social Enterprise หนึ่ง

ตอนที่ 2 Social Responsibility, Social Impact, Social Innovation, Social Venture

คำต่างๆ ที่มี Social นำหน้านั้น ก่อนหน้านั้น มักจะใช้คำว่า Social Enterprises เป็นคำชูโรง มหาวิทยาลัยในอังกฤษที่เคยมีการดำเนินการในเรื่อง Social Enterprises อย่างจริงจังโดยเฉพาะอย่างยิ่ง มหาวิทยาลัย Northampton ตั้งแต่ปี 2011 ได้ชื่อว่าเป็นมหาวิทยาลัยอังกฤษที่โดดเด่นเรื่องนี้มาก แต่ในปีนี้ มหาวิทยาลัยดังกล่าวได้ประกาศยกเลิกการใช้คำว่า Social Enterprises แล้ว และมุ่งใช้คำว่า Social Innovation และ Social Impacts เพราะในทางปฏิบัติได้ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่าต้องใช้รูปแบบนี้เท่านั้นจึงจะทำได้ดี แต่ที่จริงแล้วการทำงานเพื่อสังคมนั้น ไม่จำกัดว่าต้องเป็นรูปแบบนี้เท่านั้น การทำธุรกิจปกติหรือการดำเนินการโดยทั่วไป หากมีการกระทำเพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์ทางสังคม และสิ่งแวดลอมนอกเหนือจากการเกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (Social Impact, Apart from Economic Contribution) ก็ถือเป็น Social innovation ผู้ก่อตั้ง Goodwill Solutions ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นเอกชนผู้นำทางด้าน Social Enterprises เองก็ยืนยัน ว่างานของเขามีความยั่งยืนได้ก็เพราะมีธุรกิจปกติด้าน Warehousing มิฉะนั้นก็ไม่สามารถสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมที่ช่วยนำคนเคยติดคุกมาเข้าทำงาน

ในธุรกิจของสังคมตามปกติได้ หรืออีกนัยหนึ่งการไปยึดติดรูปแบบมากเกินไป ก็อาจก่อให้เกิดการแบ่งแยกที่ทำให้ธุรกิจต่างๆ ไป ถือว่า Social Enterprises ไม่เกี่ยวกับเขา

วิทยาการแห่งมหาวิทยาลัย Cambridge ได้ยืนยันว่า สำหรับหน่วยงานของเขา เขามุ่งเน้นทางด้าน Social Venture ที่มีการทำงานที่โปร่งใสรับผิดชอบต่อสังคม เพียงแต่ว่า หากมีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลบางรูปแบบ เช่น Community Interest Company (CIC) ก็จะมีข้อจำกัดไม่ให้จ่ายเงินปันผลเพราะจะไม่มีผู้ถือหุ้น กำไรที่เกิดขึ้นต้องถูกเก็บไว้ในกิจการนั้นๆ ต่อไปเท่านั้นธุรกิจบางแห่งต้องการทำกำไรเพื่อนำรายได้มาสนับสนุนการทำงานเพื่อสังคมบางด้านที่อาจจะไม่เกิดรายได้เพียงพอต่อรายจ่าย (Cross Subsidy)

ทุกวันนี้ บ้านเราก็มีความเข้าใจผิดๆ ว่า Corporate Social Responsibility หรือ CSR หมายถึง การที่ธุรกิจที่แสวงหากำไรไปบริจาคเงินช่วยการกุศล หรือจัดพนักงานไปช่วยเหลือคนชรา ก็ถือว่าเป็นบรรลุนิติภาวะของ CSR แล้ว โดยที่กิจการปกตินั้นยังทำงานแบบเอา راحتเอาเปรียบผู้บริโภค ลักษณะนี้ย่อมไม่ใช่ธุรกิจที่มี CSR ในทำนองเดียวกัน การไปมุ่งเน้นรูปแบบ Social Enterprise ก็อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดๆ ว่า ผลกำไรไม่สำคัญ การไปช่วยนักศึกษาจัดตั้งธุรกิจที่ไม่จ่ายคืนกำไร ถือว่าเป็นการสร้าง Social Innovation ซึ่งอาจจะไม่ถูกต้อง การมี CSR ที่แท้จริงหมายถึงว่า ในขณะที่เป้าหมายและวิธีการของการทำธุรกิจยังดำเนินการตามปกติผู้ประกอบการควรคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับ ผลกำไรทางการเงิน หรือที่เรียกกันว่าให้ได้ Triple Bottom lines คือมีกำไร 3 ด้าน ทั้งด้านธุรกิจ ทั้งด้านสังคมและ

สิ่งแวดล้อม หากทำธุรกิจโดยไม่สนใจผลกระทบที่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือ การลดต้นทุนด้วยการลดคุณภาพหรือมาตรฐานที่สร้างความเสียหาย แก่สุขภาพหรือชุมชน แล้วไปไล่บাপด้วยการไปบริจาคทำบุญเพื่อความ สบายใจ ก็ไม่ถือว่าเป็น CSR ที่ถูกต้อง ดังนั้นการมี CSR จะต้องซึมซับ เข้าเป็นหลักการในการประกอบธุรกิจขององค์กร เข้าทำนอง Doing good is a good business โดยมุ่งเน้นให้ผลงาน ทั้ง Output, Process และ Outcome มีผลดีต่อภายนอกธุรกิจ

ระบบงานภายในบางระบบที่นอกเหนือจากการเรียนการสอน และการวิจัย มหาวิทยาลัยมักจะมีการพยายามแยกงานออกไปเพื่อจัดตั้ง เป็นหน่วยอิสระ (Spinouts) อาจจะทำให้รูปแบบการบริหารมีลักษณะ เป็น Social Enterprises เกิดขึ้น แต่ถ้าการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพ การทำงานขาดมาตรฐานที่ดี หรือการทำงานขาดความคำนึงถึง สิ่งแวดล้อมและสังคม ก็ไม่ถือว่าเป็นประสบความสำเร็จ ในการให้มี Social Impacts หรือการเกิด Social Innovation จึงเป็นการชูงซึ่งที่ดีกว่า Social Enterprises

นอกจากเป้าหมายด้านการเรียนการสอนแล้ว การมีส่วนร่วม กับสังคม Social Engagement เน้นไม่ให้อยู่แต่ในหอคอยงาช้าง ก็ได้เป็นเป้าหมายสำคัญของมหาวิทยาลัยต่างๆ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ของ มหาวิทยาลัย Manchester ได้เริ่มรับการเพาะบ่มคุณธรรม 3 ประการ หรือ ที่เรียกว่า Ethical Grande Challenges ในช่วง 3 ปี ที่เรียนหลักสูตรปริญญาตรี คือ ปี 1 เรียนรู้ ด้านความยั่งยืน (Sustainability) ปีที่ 2 ด้านความเป็นธรรมในสังคม (Social Justice) และ ปีที่ 3 ด้านคุณธรรมในสถานประกอบการ (Workplace Ethics)

(<http://www.socialresponsibility.manchester.ac.uk/signature-programmes/ethical-grand-challenges/>) โดยมีการทำกิจกรรมกลุ่มที่จะบรรลุเป้าหมายเหล่านี้เพื่อให้ได้นักศึกษาที่ All Round คือ มีความสามารถทั้งทางวิชาการและมีคุณธรรมควบคู่ไปด้วย

ตอนที่ 3 กิจกรรมนักศึกษา

มหาวิทยาลัยในอังกฤษมีการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษาในรูปแบบต่างๆ ตามองค์กรที่เรียกกันว่า Societies ซึ่งมีเป็นร้อยๆ แห่ง เช่น Student Hubs หรือ Unlimited เป็นต้น ซึ่งพยายามส่งเสริมให้นักศึกษาทำกิจกรรมที่เป็น Social Enterprises นักศึกษาต่างชาติ เช่น ไทยก็ยังมี การตั้งเป็นสมาคมคิสมาคมเพื่อกิจกรรมนักศึกษาไทย ชีวิตของการเป็นนักศึกษาจึงมีโอกาสมากในการทำกิจกรรมนอกหลักสูตรได้มาก การดูงานครั้งนี้ได้ข้อคิดที่สำคัญประการหนึ่งคือการส่งเสริมนักศึกษาให้ไปทำกิจกรรมช่วยสังคมในระหว่างที่เรียนนี้จะช่วยสร้างให้เป็นบัณฑิตที่มีจิตอาสาไปตลอดด้วยทำงาน

มหาวิทยาลัยต่างๆ ที่เราไปครั้งนี้ก็นำกิจกรรมบางด้าน มาแสดงให้เห็น ซึ่งแต่ละงานก็ไม่ได้ใช้เงินมาก บางโครงการก็มีวงเงินแค่ 500 ปอนด์ ที่สำคัญต้องมีการแสดงรายการใช้จ่ายให้ตรวจสอบได้ กิจกรรมนักศึกษาเหล่านี้จะมีการทำเป็นเครือข่ายขยายวง ไปยังมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศ เช่น Student Hubs (<http://www.studenthubs.org>) มีเครือข่ายในมหาวิทยาลัยต่างๆ กว่า 10 แห่ง เช่น Oxford Hubs, Cambridge Hubs เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ดำเนินการโดยนักศึกษาทำกันเอง แต่มีองค์กรที่เป็นเครือข่ายสนับสนุน

ทั้งทางด้านการเงินและการทำงานประจำวัน (administrative Work) โดยไม่ได้อาศัยอาจารย์เข้ามา มีบทบาทเหมือนอาจารย์ในมหาวิทยาลัยไทย Cambridge Hubs ที่เราได้คุยด้วยชี้แจงว่า เรามีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ 3 คน และเป็นฝ่ายสนับสนุนนักศึกษา โดยเขาทำการประกาศและคัดนักศึกษาให้มาทำหน้าที่ต่างๆ เช่นทำหน้าที่เป็น President หน่วยงานนี้หวังว่าจะสามารถขยายบทบาทและเป็นเจ้าของภัตตาคารเพื่อเป็นแหล่งรายได้และเป็นศูนย์รวมในการทำกิจกรรมนักศึกษาดังเช่นที่ Oxford Hubs ได้ดำเนินการแล้ว

คุณไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม อดีตรองนายกรัฐมนตรีในสมัยรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ ก็เคยไปทำกิจกรรมนักศึกษาด้วยการไปช่วยคนชราสมัยที่ท่านเรียนอยู่ที่อังกฤษ ทำให้คุณไพบุลย์เมื่อกลับมาทำงานในธนาคารในประเทศไทยและสถาบันการเงินอื่นๆ ก็มีจิตอาสาทำงานเพื่อสังคม เช่น เมื่อครั้งท่านเป็นผู้อำนวยการธนาคารออมสินก็ได้ริเริ่มโครงการ Social Investment Projects หรือ SIP เพื่อช่วยเหลืองานด้านสังคมต่างๆ ให้กับชุมชน

ในระหว่างที่เข้าไปเยี่ยม Cambridge Hubs ผมได้หยิบเอกสารที่เขาวางไว้แก่นักศึกษาที่ต้องการหางาน ซึ่งปรากฏว่าที่ที่ไปนั้นเป็นที่ทำการของหน่วยงานของมหาวิทยาลัยในการช่วยนักศึกษาในการหางาน มีการแจกเอกสารที่มีข้อมูลอย่างละเอียดที่น่าสนใจมากสำหรับนักศึกษา มีการแนะแนว โดยให้นัดพบให้คำปรึกษา มีการนำบุคคลภายนอกในแวดวงต่างๆ มาให้ข้อมูล มีการสอนวิธีการสัมภาษณ์ การเขียนประวัติ หรือ CV ของตนเองให้ดูใจว่าที่นายจ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่นายจ้างมีสิทธิ์เลือกได้มากกว่าเมื่อก่อน นักศึกษา

ที่มีความสนใจนายจ้างใดก็ควรติดต่อขอฝึกงานดูงานตั้งแต่ยังเรียนในปีแรกๆ ต้องศึกษาดูว่านายจ้างที่เราสนใจเขาต้องการคุณสมบัติและคุณสมบัติพิเศษเพิ่มเติมจากปริญญาบัตรอย่างไรบ้างและเตรียมตัวให้ได้คุณลักษณะตามที่นายจ้างพึงประสงค์ ไม่ใช่ไปรอจนถึงปีสุดท้ายที่จบแล้วค่อยหางาน เอกสารเหล่านี้ผมรวบรวมเพื่อส่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปศึกษา www.careers.cam.ac.uk/ และ www.targetjobs.co.uk

ตอนที่ 4 ค่าเล่าเรียน

ผลจากการที่รัฐบาลมีการเข้มงวดการใช้จ่ายภาครัฐ นักศึกษาในอังกฤษทุกวันนี้ต้องจ่ายค่าเล่าเรียนเพิ่มจากเมื่อก่อนมาก นักศึกษาคนหนึ่ง ที่ Cambridge อธิบายว่า ค่าเล่าเรียน ขณะนี้มีเพดานที่ 9,000 ปอนด์ต่อปี ซึ่งเพิ่มจากที่พี่ชายเขาเคยจ่ายเพียง 3,000 ปอนด์ต่อปี นักศึกษาเหล่านี้จะต้องอาศัยการกู้เงินจากรัฐเพื่อจ่ายเป็นค่าเล่าเรียน และชำระคืนเมื่อมีรายได้ ซึ่งเปรียบเสมือน ภาษีเงินได้ อย่างหนึ่ง หากรายได้ได้มากก็เสียมากและชำระคืนเร็วขึ้นโดยมีการคิดดอกเบี้ย เช่น อัตราเงินเพื่อบวก 3% (<https://www.gov.uk/student-finance/repayments> หรือ <http://www.slc.co.uk/>) นอกจากหน่วยงานของรัฐนี้แล้วยังมีแหล่งที่ให้กู้จากภาคธุรกิจ ซึ่งภาวะดอกเบี้ยในตลาดขณะนี้ต่ำมาก นักศึกษาบางคนก็อาจหาช่องทางกู้เงินในอัตราที่ต่ำกว่าแทนที่จะอาศัยระบบที่รัฐจัดที่มีการคิดดอกเบี้ยตามที่ประกาศ ผลจากการมีค่าเล่าเรียนแพงนี้ น่าจะทำให้ให้นักศึกษาบางคนที่คิดหนักว่าจะคุ้มหรือไม่และอาจจะเป็นแรงผลักดันให้นักศึกษาต้องตั้งใจเรียนเพื่อให้สามารถนำความรู้ไปทำงานหาเงินมาใช้หนี้ หากอาจารย์สอนไม่ดี นักศึกษาก็คงจะเอาเรื่องอาจารย์มากกว่าสมัยก่อน

นักศึกษาใน EU ได้รับสิทธิให้เสียค่าเล่าเรียนในอัตราเดียวกับนักศึกษาของอังกฤษตามกฎหมายของ EU ทำให้มีนักศึกษาโดยเฉพาะ

จากยุโรปตะวันออกสนใจสมัครเข้ามาเรียนจำนวนมาก และเรื่องนี้
อาจจะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่รัฐบาลอังกฤษต้องขึ้นค่าเล่าเรียนให้สูงขึ้น
ให้คุ้มกับค่าใช้จ่ายมากขึ้น

สำหรับ นักศึกษาต่างชาติ ที่อยู่นอก EU จะต้องเสียค่าเล่าเรียน
แพงขึ้นอีกหลายเท่าตัว เช่น นักศึกษา MBA ที่ Cambridge เสีย 40,000
ปอนด์ต่อปี หากรวมค่าใช้จ่ายอื่นเช่นค่าที่พักและค่าอาหารแล้ว อาจจะ
มีค่าใช้จ่ายถึง 2.5 ล้านบาทต่อปี การเป็นนักศึกษาต่างชาติทุกวันนี้
จะถูกขูดรีดแพงมาก นักเรียนทุนรัฐบาลไทยที่เราสอบถามบางคนยัง
ไม่ทราบว่่า จ่ายไปเท่าไร เพราะทางหน่วยงานจ่ายตรง ตัวเลขเหล่านี้
จะปรากฏให้ตกใจได้อีกครั้งเมื่อนักศึกษาคิดอ่านจะลาออกจากราชการ
ก่อนหมดภาระผูกพัน นักเรียนทุนท่านหนึ่งแม้จะทำงานให้ต้นสังกัด
ตั้งหลายปี แต่เมื่อลาออกก็ต้องจ่ายถึง 18 ล้านบาทเมื่อรวมค่าปรับ

เศรษฐกิจของอังกฤษจึงได้ประโยชน์มากจากการให้บริการการ
ศึกษาแก่นักศึกษาต่างชาติ รายได้จากบริการนี้ ถือเป็นแหล่งรายได้
อันดับ 2 ที่นำเงินตราต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับเศรษฐกิจที่มีการผลิต
ทางการเกษตรไม่ถึง 1% ของจีดีพี และ ภาคบริการมีส่วนเกินกว่า
90% ของจีดีพี เมื่อถามเขาว่่ารายได้อะไรที่เป็นอันดับ 1 ในการนำ
เงินตราเข้าประเทศ วิทยากรท่านนั้นไม่มีคำตอบ แต่ผมนึกในใจว่าน่าจะ
เป็นการขายอาวุธ (Defense Industry) เช่น เครื่องบินรบ และ เรือรบ
รวมทั้งยุทโธปกรณ์อื่นๆ อีกประเทศที่เคยบอกผมว่า รายได้จากการ
ศึกษาของนักศึกษาต่างชาติถือเป็นแหล่งรายได้อันดับ 2 คือ ออสเตรเลีย
ก่อนหน้านี้ รายได้ 2 อันดับแรกเป็นแร่ถ่านหิน และแร่เหล็ก มาบัดนี้

ราคาแร่เหล่านี้นั้นตกต่ำลงมาก รายได้จากบริการการศึกษาแก่นักศึกษาต่างชาติ น่าจะเป็นอันดับ 1 ของประเทศนี้ไปแล้ว

ประเทศในยุโรปบนภาคพื้นทวีปในอดีตไม่เคยให้ความสนใจในการส่งเสริมให้มีรายได้จากนักศึกษาต่างชาติ ในช่วงหลังนี้เมื่อเห็นตัวอย่างของ อังกฤษ ออสเตรเลีย อเมริกา นิวซีแลนด์ และแคนาดา ในการได้ประโยชน์จากนักศึกษาต่างชาติก็เริ่มหันมาส่งเสริมบ้าง เพราะจะเป็นแนวทางหนึ่งในการมีรายได้ พื้นฟูเศรษฐกิจได้ เป็น clean industry และคงจะมีการปรับขึ้นค่าเล่าเรียนจากเดิมที่ยังเป็นการให้เรียนฟรี แต่ก็มีเยอรมันที่ยังคงไม่ปรับเพิ่ม

ในช่วงที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ทุนผมเรียนที่อีราสมุส เมืองร็อตเตอร์ดัมในระหว่างปี 1970-1977 นั้น มหาวิทยาลัยไม่เก็บค่าเล่าเรียน จำได้เสียค่าลงทะเบียนคิดเป็นเงินไทยไม่เกิน 1000 บาทต่อปี จากปริญญาตรีถึงปริญญาโท และไม่เสียค่าใช้จ่ายในการทำปริญญาเอก

ตอนที่ 5 งานวิจัยจากห้องสู่ห้าง

มหาวิทยาลัยในอังกฤษได้ตื่นตัวในการนำความรู้ที่ค้นพบในรั้วมหาวิทยาลัยมาสู่การจัดทำเป็นธุรกิจเพื่อเป็นแหล่งรายได้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในการจัดตั้งเป็นบริษัทเพื่อทำเป็นธุรกิจ (Spinout) และการให้สิทธิ์เป็น license และได้รับความสำเร็จชัดเจนมากขึ้นในช่วงสิบปีเศษที่ผ่านมา มีการตั้งหน่วยงานเพื่อช่วยนักวิจัยที่อาจจะไม่มีความรู้ทางธุรกิจ และไม่คุ้นเคยกับขั้นตอนต่างๆ ทางกฎหมาย เช่น สิทธิบัตรและการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา รวมไปถึงการบริหารจัดการให้ได้รับความสะดวก มหาวิทยาลัย UCL ซึ่งมีผลงานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์และการแพทย์มากก็มีการตั้งหน่วยงาน UCLB Plc. (<http://www.uclb.com/>) พร้อมกับมีเจ้าหน้าที่ระดับ Business Head ถึง 16 คน เพื่อประสานงานเรื่องเหล่านี้ อย่างไรก็ตามงานวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ก็ยังไม่อาจสร้างผลตอบแทนทางธุรกิจได้เท่ากับทางสายวิทยาศาสตร์ มี Business Head เพียง 1 คนใน 16 คน เท่าที่ถามเขาจะมีรายได้เล็กน้อยจากค่าลิขสิทธิ์ของการพิมพ์หรือการจัดหลักสูตร แต่ยากที่จะได้จากการมีนวัตกรรมที่ไปจด Patent เอกสารที่เขามอบให้พวกเรายังมีตัวอย่างของการจัดทำสัญญากับเอกชนภายนอกเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ทางธุรกิจจากผลงานวิจัย สำหรับนักวิจัย และคณะ หรือหน่วยงาน

ต้นสังกัด รวมทั้งมหาวิทยาลัย ก็จะมีการแบ่งรายได้เงินเป็นที่ยอมรับหรือพอใจแนวคิดเรื่องการอำนวยความสะดวกนักวิจัยเพื่อทำรายได้ให้มหาวิทยาลัยนั้นต้องอาศัยความพยายามค่อยๆ สร้างขึ้นมาที่จะให้ผลในระยะยาว ตัวอย่างของอังกฤษก็เพิ่งมีผลงานชัดเจนในช่วงไม่นานนี้ ในช่วงทศวรรษที่ 2000 ทั้งที่ได้เริ่มส่งเสริมกันมาตั้งหลายสิบปีตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970/80 สำหรับบ้านเรา มหาวิทยาลัยหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้ทำเรื่องนี้เป็นรูปธรรมแล้ว แต่มหาวิทยาลัยอื่นๆ ก็คงต้องใจเย็นๆ อย่าหวังผลเลิศว่าจะเป็นแหล่งรายได้ที่เป็นกอบเป็นกำทันทีทันใด

ตัวอย่างของงานวิจัยที่มหาวิทยาลัย Manchester แสดงให้เราได้เห็นคืองานวิจัยทางการฆ่าตัวตายซึ่งได้มีการจัดทำเป็น social enterprises เพราะได้รับความสนใจจากหลายองค์กร เช่น องค์กรท้องถิ่นของสกอตแลนด์ และ ออสเตรเลีย รวมทั้งองค์กรเอกชน ให้ไปใช้เพื่อกำหนดนโยบายสังคมป้องกันการฆ่าตัวตาย ทำให้งานนี้มีรายได้สะสมมากขึ้น ตลอดช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ผลงานวิจัยนี้สามารถมีรายได้ได้ถึง 1 ล้านปอนด์จึงมีการแยกตัวออกมาทำเป็น Social enterprises ในลักษณะ spinout

มหาวิทยาลัย Manchester มีอาคารที่ใช้สำหรับการประสานติดต่อกับหน่วยงานภายนอกรวมทั้งเป็นแหล่งการเผยแพร่หรือการฝึกอบรมกับบุคคลภายนอกและประสานเรื่องการทำงานวิจัยเข้าสู่ภาคธุรกิจ เมืองค์กรที่ดูแลคือ The University of Manchester Innovation Centre (UMIC) (www.umi3.com) บรรยาการของอาคารค่อนข้าง

ทันสมัยเป็นศูนย์เรียนรู้ ที่เอกชนสามารถเข้ามารับฟังได้อย่างไม่แปลก
ที่บรรยากาศที่มีสถานที่ที่เอื้ออำนวยแบบนี้มีทุกมหาวิทยาลัยที่เราไปดูงาน

อย่างไรก็ดี มหาวิทยาลัยในสวีเดน เช่น ที่ Stockholm กลับมี
ความคิดว่าเรื่องการประดิษฐ์คิดค้นให้เป็นเรื่องของนักวิจัยที่ได้ประโยชน์
เต็มที่ หากเขามีรายได้ นักวิจัยก็ต้องเสียภาษีเงินได้ให้รัฐอยู่แล้ว และ
เมื่อเขาได้ประโยชน์เต็มที่ ชื่อเสียงก็ตกแก่มหาวิทยาลัย เพราะผู้วิจัย
ไม่ต้องกังวลกับการใช้ชื่อมหาวิทยาลัย ระบบดังกล่าวปรากฏว่าสวีเดน
มีนวัตกรรมจากงานประดิษฐ์และงานออกแบบค่อนข้างมาก

ตอนที่ 6 Regional Development

Agency (RDA) vs Local Enterprise Partnerships (LEP)

หัวข้อสำคัญของการดำเนินงานของเราครั้งนี้คือเรื่อง LEP ซึ่งเป็นนโยบายของพรรคอนุรักษนิยมที่ปกครองอังกฤษในขณะนี้ ประเด็นสำคัญคือการแบ่งพื้นที่ของอังกฤษเป็น 39 เขต และรัฐบาลจะให้เงินก่อนมาพัฒนาพื้นที่ แต่ละเขตโดยให้มีหน่วยงานใหม่คือ LEP ของแต่ละพื้นที่มาดูแล ทั้งในการสร้างถนน การสร้างโรงพยาบาล และสถาบันการศึกษา (<http://www.lepnetwork.net/>) สำหรับ Northampton ได้รับ 200 ล้านปอนด์ในช่วงปี 2014-2020 ซึ่งเป็น LEP ที่มีมหาวิทยาลัยเพียงแห่งเดียว ก็จะมีบทบาทได้มาก วิทยาการของเรามีความกระตือรือร้นมากเพราะเงื่อนไขหนึ่งของ LEP คือการให้มหาวิทยาลัยเข้ามามีบทบาทด้วย โดยให้มีการจัดทำ Strategic Economic Plan และระดมเงินจากแหล่งอื่นๆ เข้ามาร่วมด้วย เช่นเงินจาก EU จากองค์กรท้องถิ่น และองค์กรอื่นๆ ที่ฟังจะระดมได้ ซึ่งเขาคาดว่าจะให้มีงบประมาณถึง 1,000 ล้านปอนด์สำหรับพื้นที่ Northampton

บทบาทสำคัญที่ มหาวิทยาลัยจะเข้าไปช่วยดำเนินการคือ การนำหลัก Social Innovation และการคิดสรรโครงการโดยให้คำนึงถึง Social Impact เช่นหากจะมีการสร้างถนน ต้องเสนอด้วยว่า จะมีการจ้างแรงงานกี่คน จะมีการฝึกฝนอบรมความรู้ใหม่ๆ ให้พนักงานอย่างไรบ้าง เป็นต้น เพราะการเพิ่มการจ้างงานเป็นเป้าหมายหลักด้านหนึ่งของ นโยบายเศรษฐกิจยุคนี้ การดึงคนว่างงานนอกจากรัฐจะไม่ต้องจ่ายเงินอุดหนุนคนว่างงานแล้ว ยังจะได้ประโยชน์จากภาษีเงินได้ที่เขาจ่ายจากการทำงานได้ อย่างไรก็ดี ก็ไม่มีความชัดเจนว่าน้ำหนักที่ให้แก่ Social Impact จะมากนักเพียงใด ทั้งในขั้นตอนของ Pre-qualification และ ในขั้น Final Bid ที่ต้องคำนึงถึงราคา และคุณภาพ วิทยาการบางแห่งชี้แจงว่าคงไม่มีสูตรสำเร็จและต้องดูเป็นกรณีๆ ไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต Salford ให้คำตอบว่า Social Impact อาจจะให้น้ำหนัก 10%

ในปี 2012 อังกฤษได้ออกกฎหมาย Social Value Act เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานของรัฐในการจัดซื้อจัดจ้างไม่ให้คำนึงแต่เฉพาะทางด้านราคาอย่างเดียว แต่ให้คำนึงถึงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีส่วนช่วยสร้างผลดีทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากการให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพและราคาดีด้วย แนวคิดการจัดซื้อจัดจ้างดังกล่าวทาง EU เคยเป็นห่วงว่าจะทำให้เกิดการลำเอียงเลือกปฏิบัติ แต่ในภายหลังก็ได้ยอมรับและให้การสนับสนุนระบบนี้

อย่างไรก็ดี LEP นี้เป็นผลงานของพรรคอนุรักษนิยม ที่ล้มเลิกการทำงานลักษณะเดียวกันของพรรคแรงงานที่ตั้งเป็น Regional Development Agency (<http://www.nationalarchives.gov.uk/>)

webarchive/regional-development-agencies.htm) โดยรัฐบาล
พรรคอนุรักษ์นิยมเมื่อเข้ามามีอำนาจได้ยกเลิกองค์กร และเลิกจ้าง
บุคลากรของ RDA ด้วย ในปีหน้าหากพรรคแรงงานที่เป็นผู้เริ่มต้น RDA
ชนะการเลือกตั้งและเข้ามามีอำนาจ ก็น่าสนใจว่าเขาจะอย่างไร
กับ LEP เพราะเหมือนกับมีการช่วงชิงผลงานระหว่างพรรคใหญ่ทั้งสอง

สำหรับมหาวิทยาลัยของไทยก็เป็นปกติอยู่แล้วที่ หน่วยงานรัฐ
มักจะตั้งบุคลากรของมหาวิทยาลัยในฐานะตัวบุคคลเข้าไปร่วมเป็น
กรรมการหรือที่ปรึกษาคณะกรรมการต่างๆ หากมีการให้มหาวิทยาลัย
มีบทบาทมากขึ้น ก็คงเป็นมิติใหม่ที่มีภาระพอสมควร และอาจจะมี
คำถามเกี่ยวกับการรับผิดชอบแห่งหากมีการฉ้อฉลเกิดขึ้น หรืออาจจะมี
คำถามว่าเป็นภาระกิจหลักของสถาบันการศึกษาหรือไม่

ตอนที่ 7 อังกฤษกับ EU

ในช่วงที่เราดูงาน อังกฤษมีการเลือกตั้งซ่อม และปรากฏว่ามีพรรคการเมืองใหม่ที่ประกาศตัวว่าจะเสนอให้อังกฤษแยกตัวออกจาก EU ได้รับชัยชนะในการลงคะแนนเสียงให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เป็นคนแรกในสภาจากพรรคใหม่นี้

อังกฤษมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เป็นเกาะแยกออกจากผืนทวีปยุโรป ในระยะ 500 ปีที่ผ่านมานับแต่การค้นพบอเมริกาที่เปิดศักราชของโลกยุคใหม่ อังกฤษได้มีบทบาทในเวทีโลกโดยอาศัยกองทัพเรือที่เข้มแข็ง ครอบงำมหาอำนาจต่างๆ ในยุโรป เช่น ชนกะองเรือ Armada ของสเปน ครอบงำฝรั่งเศสสมัย Napoleon ชนเยอรมัน และออสเตรีย ในสงครามโลกครั้งที่ 1 และ ชนเยอรมัน อิตาลีในสงครามโลกครั้งที่ 2 และมีบทบาทในการชนะสหภาพโซเวียตในยุคสงครามเย็น ในสายตาของอังกฤษจึงไม่เคยรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของยุโรป เช่น ประเทศอื่นบนผืนทวีปยุโรป และปล่อยให้ภาคพื้นทวีปยุโรปมีการรวมตัวด้านต่างๆ ตั้งแต่ทางด้านเศรษฐกิจ การเงิน และ การเมืองในช่วงหลังสงคราม

อังกฤษเป็นมหาอำนาจที่มีอำนาจนิยมไปทั่วโลกโดยเฉพาะเมื่อสูญเสียอเมริกาและภายหลังสงครามนโปเลียน ทำให้อังกฤษเป็นผู้นำ

การเมืองระดับโลกมากกว่าระดับภูมิภาคยุโรป อังกฤษถือว่าตนเป็น ศูนย์กลางของโลก ในช่วงที่ทำสงครามกับเยอรมัน และสายโทรศัพท์ ได้นำที่เชื่อมโยงกับยุโรปถูกตัดขาด หนังสือพิมพ์ในอังกฤษฉบับหนึ่ง พาดหัวข่าวว่า “The continent is isolated” ก่อนหน้านี้ อังกฤษ ก็มีระบบการนับที่แตกต่างกับยุโรปที่ใช้เป็นระบบ metrics ในการชั่ง ตวงวัดเช่นการวัดระยะทางที่เป็นกิโลเมตร แต่อังกฤษใช้ไมล์ การชั่งน้ำหนัก ที่ใช้เป็นกิโลกรัม แต่อังกฤษใช้ปอนด์ การนับเงินเมื่อก่อนมี เพนนี ชิลลิง และปอนด์ แต่ปัจจุบันอังกฤษก็ได้มาใช้ระบบ metrics ทั้งในด้านเงินตรา ทำให้ 100 เพนนีเป็น 1 ปอนด์ และระบบการชั่งตวงวัดเช่นในสากล

อย่างไรก็ดี เมื่ออังกฤษประสบปัญหาเศรษฐกิจในทศวรรษที่ 1970 รัฐบาลพรรคแรงงานก็ขอเข้าร่วมส่วนหนึ่งของ EU ในปี 1973 ซึ่งขณะนั้นยังเป็นแค่ตลาดรวม หรือ EEC สมัยนั้นผมยังเป็นนักศึกษา ที่เนเธอร์แลนด์ยังจำได้ว่าอังกฤษไม่ได้เข้ามาอย่างสง่างาม เพราะอังกฤษ กำลังมีระบบเศรษฐกิจที่อ่อนแอ และเกิดปัญหาแตกแยกทางความคิด แม้กระทั่งในระดับคณะรัฐมนตรี ทำให้ต้องมีการให้ลงประชามติเห็นชอบ ในปี 1975 แม้ว่าจะผ่านได้ แต่หลังจากนั้น อังกฤษก็ยังมีข่าวเป็นระยะๆ จนถึงปัจจุบันว่าไม่เห็นด้วยกับการเป็นสมาชิก EU และไม่เห็นด้วยกับการบริหารใน EU ถึงขั้นขู่ว่าจะถอนตัวและรัฐบาลก็ได้ประกาศให้มีการลงประชามติอีกครั้งว่าจะถอนตัวจาก EU หรือไม่ในปี 2017 ซึ่งสร้างความไม่แน่นอนในอนาคตอีกครั้งเหมือนความไม่แน่นอนก่อนการลงประชามติของ Scotland ในเดือนกันยายน ที่ผ่านมา ต่างจากประเทศสมาชิกอื่นๆ ที่ไม่เคยต้องมางัดขำกันอีก หลายประเทศ เช่น ตุรกีพยายาม จะเข้าเป็นสมาชิกแต่ก็ไม่สำเร็จ

ระบบเงินตราของยุโรปได้รวมศูนย์ให้มีธนาคารกลางแห่งยุโรป และสกุลเงินใหม่ คือ ยูโร โดยที่ทุกประเทศยกอำนาจอธิปไตยทางการเงิน หรือการกำหนดนโยบายการเงินและยกเลิกสกุลเงินประเทศตน เช่น เงินฝรั่งเศส เงินกิลเดอร์เนเธอร์แลนด์ แต่ อังกฤษก็ยังไม่ยอมเข้ามา ร่วม และ ธนาคารกลางของอังกฤษยังคงรักษาอำนาจการกำหนด นโยบายการเงินเหมือนเดิม โดยไม่ยอมยกเลิกเงินปอนด์

โครงสร้างและสภาพเศรษฐกิจของอังกฤษมีลักษณะคล้ายไป ทางอเมริกามากกว่า เช่นมีการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเป็นสัดส่วนไม่ถึง ร้อยละ 10 ของ GDP ระบบการเงินก็มีการพึ่งพาตลาดหุ้นในสัดส่วนที่ สูงเช่นกันและด้วยภาษาพูดเดียวกันจากอิทธิพลของสื่อสารมวลชน ทำให้บรรยากาศทางเศรษฐกิจและทิศทางการปรับตัวของผู้บริโภคและ ผู้ลงทุน อาจจะคล้ายตามอเมริกามากกว่า

อังกฤษยังคงมีความเป็นเอกเทศจากภาคพื้นทวีปยุโรป จึงไม่ค่อยรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของภาคพื้นยุโรปอย่างแท้จริง

ตอนที่ 8 Manchester หรือ The Cotton City

Manchester เป็นเมืองอุตสาหกรรมที่กำเนิดขึ้น เป็นเมืองของโลก จากการปฏิวัติอุตสาหกรรม ในศตวรรษที่ 18-19 โดยได้มีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมด้านสิ่งทอ มีการนำวัตถุดิบ คือ ฝ้าย (cotton) จากสหรัฐอเมริกา เข้ามาผลิตเป็นผ้าฝ้าย ส่งออกไปทั่วโลก และด้วยประสิทธิภาพ ต้นทุน และการบริหารจัดการ ทำให้กิจการสิ่งทอ เช่น Cottage industry ของอินเดีย ต้องเลิกกิจการไปเกือบทั้งหมด และอาจจะเป็นเหตุหนึ่งในการที่ต้องการเป็นเจ้าของนิคม การผลิตสินค้าสิ่งทอนี้ ทำให้เมือง Manchester ต้องมีการใช้เครื่องจักร ที่ต้องการเหล็กกล้าและถ่านหิน เป็นที่มาของการขยายตัวของเศรษฐกิจ และการอพยพเข้ามาของแรงงานจากชนบท เมือง Manchester มีความได้เปรียบกว่าเมืองอื่นรอบข้างเพราะเป็นที่ที่มีน้ำบริบูรณ์เหมาะแก่การฟอกย้อมสิ่งทอที่ต้องใช้น้ำจัดปริมาณมาก ทั้งที่อยู่ห่างจากทะเลกว่า 50 กิโลเมตร และต้องอาศัยเมืองท่า Liverpool ในการขนถ่ายจากเรือเดินทะเล อย่างไรก็ตามเมื่อผู้ประกอบการการทำเรือและรถไฟใน Liverpool ขึ้นค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ในที่สุด Manchester จึงแก้ปัญหาโดยการขุดคลองเพื่อให้เรือเดินสมุทรสามารถเข้ามาจอดเทียบที่ท่า Salford

ซึ่งติดกับ Manchester ได้ ทำให้กิจการสิ่งทอไม่ต้องไปขึ้นกับ Liverpool ทำให้รายได้จากการขนถ่ายสินค้า และกิจการขนส่งทางรถไฟของเมือง Liverpool ถูกกระทบอย่างหนัก การขุดคลองดังกล่าวมีผลต่อระบบการขนส่งเหมือนการขุดคลองสุเอซ ที่ขุดในระยะ 30 กว่าปีก่อนหน้า แต่อย่างไรก็ตามประวัติศาสตร์มีการจารึกว่า ทั้งผู้ประกอบการเกี่ยวกับท่าเรือใน Liverpool และผู้ลงทุนในคลองดังกล่าวต่างก็ประสบภาวะขาดทุนจนต้องล้มละลาย

ผลจากการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมเป็นเมืองแรกอย่างรวดเร็ว มีอาคารสวยงามที่ก่อสร้างเป็นศิลปะแบบกรีกและโรมัน เพื่อใช้เป็นโรงงาน หรือ โกดังขนาดใหญ่ โดยเฉพาะถนน Portland ที่ใกล้โรงแรมที่พัก มีอาคารใหญ่ๆ ขนาด 5-6 ชั้น เป็นจำนวนมากที่ไม่ถูกทำลายจากการทิ้งระเบิดของนาซี ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่น ในถนนอื่น กล่าวกันว่าในช่วงวันหยุด กลางเมืองนี้จะเหมือนเมืองร้าง เช่นวันอาทิตย์ในแถบธุรกิจ Canary Wharf ในลอนดอนในปัจจุบัน เพราะผู้คนจะอยู่บ้านไม่ต้องมาทำงานในอาคาร ต่างจากทุกวันนี้ที่อาคารเหล่านี้ได้รับการอนุรักษ์ดัดแปลงเป็นร้านรวงมากมาย เป็นแหล่งมาจับจ่ายซื้อของ อย่างไรก็ตามเมือง Manchester ที่เติบโตเร็วเมื่อศตวรรษที่ 19 เป็นเมืองที่ขาดการวางแผนคนงานหลังไหลเข้ามาทำงานจากชนบท และอยู่แบบสลัม เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเช่นอากาศ และน้ำเสีย มีปัญหาอาชญากรรม รวมไปถึงมีการใช้แรงงานอย่างไม่ถูกต้อง เป็นแหล่งที่มาของแนวคิดต่อต้านทุนนิยมของ คาร์ล มาร์ก (Karl Marx) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก เองเกิล (Engel) ที่เป็นผู้อาศัยในเมืองนี้ และได้รู้เห็นความทุกข์ยากของแรงงาน แนวคิดหัวก้าวหน้าทางการเมือง

ในเรื่องสิทธิมนุษยชนจึงก่อกำเนิดในเมือง Manchester เมื่อประธานาธิบดี ลินคอล์น (Lincoln) ประกาศเลิกทาสและเกิดสงครามกลางเมือง ชาวเมือง Manchester ซึ่งแม้จะได้รับประโยชน์จากทาสในอเมริกา ที่ช่วยทำงานในไร่ฝ้าย กลับเป็นฝ่ายสนับสนุน ฝ่ายเหนือของ ลินคอล์น ในขณะที่เมืองอื่นเช่น Liverpool สนับสนุนฝ่ายใต้ จากที่มีผู้ใช้แรงงาน อยู่อาศัยจำนวนมาก และมีนักคิดหัวก้าวหน้า ดินแดนแถบนี้ยังถือว่าเป็น เขตสนับสนุนพรรคแรงงานอย่างมั่นคง

อย่างไรก็ดี Manchester มีความรุ่งเรืองได้เพียง 200 ปีเศษ เมื่อสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจในโลกได้เปลี่ยนไป ภายหลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 เอเชียตะวันออก ได้พัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอขึ้นในประเทศต่างๆ ประกอบกับการมีประดิษฐ์กรรมทางปิโตรเคมีนำเส้นใยสังเคราะห์เช่น Polyester มาใช้แทนฝ้ายมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและ อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องต่างๆ ใน Manchester ต้องปิดตัวลง คงเหลือ แต่ซากอาคารขนาดใหญ่สมัย Victoria ที่สร้างด้วยอิฐแดงต่างๆที่เคย เป็นโรงงานหรือตลาดการค้าสิ่งทอ รวมไปถึงซากอาคารที่เคยเป็น แหล่งเสื่อมโทรมของคนงาน สภาพของเมืองที่เคยรุ่งเรืองกลายเป็นเมือง หดหู่จากการล่มสลายของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ดินแดนแถบนี้กลายเป็น เขตเศรษฐกิจที่ถดถอยเกิดปัญหาสังคมและเป็นปัญหาของอังกฤษ มานานับสิบปีโดยไม่ปรากฏว่ารัฐบาลในช่วงปี 1970-1990 มีนโยบายที่ ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาฟื้นฟู

โชคดีที่เมืองนี้รวมทั้งเขตรอบๆ มีมหาวิทยาลัยตั้งอยู่เป็นกระจุก ถึง 3 แห่ง ซึ่งมีนักศึกษารวมกว่า 120,000 คน University of Manchester ถือเป็นองค์กรที่มีลูกจ้างมากที่สุดของเมือง ทำให้เศรษฐกิจ

ของ Manchester ในช่วงหลังได้พึ่งพาการศึกษา และการพัฒนาด้านบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ เมือง Manchester ยังมีทีมฟุตบอลระดับต้นๆ ของอังกฤษถึง 2 ทีม คือ Manchester United และ Manchester City จึงเป็นแหล่งดึงดูดการเดินทางท่องเที่ยวและการกีฬา รัฐบาลจากพรรคแรงงานได้ทุ่มเทงบประมาณในการดึงดูดธุรกิจบางด้านเช่น BBC และ โรงถ่ายของ Coronation Street มาตั้งที่ซานเมืองในแถบที่เคยเป็นท่าเรือมาก่อน ทำให้เกิดบรรยากาศของการพัฒนาโดยมีความพยายามรักษารูปลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของอาคารโบราณไว้เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ส่งเสริมการขยายตัวทางด้านธุรกิจ Media Art และ Creative ด้วย การจัดตั้ง Industrial Park ที่ Salford เป็นการฟื้นฟู Manchester ให้กลับมามีความรุ่งเรืองอีกครั้ง เป็นแบบอย่างของการฟื้นฟูเศรษฐกิจ อีกเมืองหนึ่งของโลกที่ประสบชะตากรรมคล้ายกันคือ เมืองรถยนต์ในอเมริกา คือ Detroit ที่ประสบปัญหาต่างๆ จากการย้ายออกของอุตสาหกรรมรถยนต์ จนเทศบาลเมืองถูกประกาศล้มละลายไม่มีรายได้เพียงพอแก่การชำระหนี้เทศบาล

ตอนที่ 9 มหานครลอนดอน

ถึงแม้ว่าการเดินทางครั้งนี้จะใช้เวลาในนครหลวงแห่งนี้ไม่มาก และเป็นที่นี่ที่เคยมาหลายครั้งแล้ว แต่ทุกครั้งที่มาที่นี่ก็มีเรื่องที่น่าสนใจที่ได้ ผมเคยมาเมืองนี้เป็นครั้งแรกในปี 1971 เมื่อได้สอบผ่านปีแรกในมหาวิทยาลัยที่ฮอลแลนด์ ในครั้งนั้น การเดินทางที่เป็นหนทางหลักที่ประหยัดกว่าการบินคือ การนั่งเรือข้ามฟาก จากปากแม่น้ำที่เรียกว่า Hoek van Holland ต้องใช้เวลาเดินเรือตลอดทั้งคืน และมารุ่งเช้าที่ท่า Norwich จากนั้นจึงนั่งรถไฟเข้ามาลอนดอน แต่ทุกวันนี้การเดินทางจากยุโรปทางเรือหมดยุคแล้ว นอกจากการบินข้ามฟาก ที่สะดวกมากคือ การนั่งรถไฟความเร็วสูงตลอดช่องแคบอังกฤษจากฝรั่งเศส เข้ามาที่สถานี Waterloo ทางด้านใต้ของลอนดอนการนำซื้อสถานที่ที่อังกฤษจับโนเปลี่ยนได้มาตั้งเป็นชื่อสถานที่ในลอนดอนและเป็นสถานีรถไฟแรกสำหรับการเข้ามาลอนดอน ก็คงจะสร้างความรู้สึกให้ฝรั่งเศสที่เป็นตัวตั้งตัวตีใน EU

ในยุคก่อนเมื่อมาลอนดอนก็จะมีความรู้สึกว่าเมืองนี้สกปรก ไม่น่าอยู่ ตึกรามก็โทรมไม่สวยงามเท่าในภาคพื้นทวีป ทั้งนี้เนื่องจากในยุโรปถ้าเป็นเมืองที่ถูกระเบิดทำลายในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่น เมืองต่างๆ ในเยอรมัน และบางเมืองในฮอลแลนด์ เช่น เมืองร็อตเตอร์ดัม

จะเป็นเมืองสร้างใหม่มีความทันสมัย และมีการวางแผน สะอาดเรียบร้อย ถ้าเป็นเมืองเก่าที่ไม่ได้ถูกทำลายก็จะมีการรักษาอาคารโบราณต่างๆ อย่างดี เช่นเมืองในกลางกรุงปารีส บรัสเซล และ อัมสเตอร์ดัม เป็นต้น แต่อังกฤษในช่วงทศวรรษที่ 70-90 เป็นช่วงที่อังกฤษประสบปัญหาเศรษฐกิจล่มสลาย เพราะภาคอุตสาหกรรมถดถอยไม่อาจแข่งกับอุตสาหกรรมที่สร้างใหม่ที่มีโรงงานทันสมัยกว่าในยุโรปได้ หรือไม่ก็ต้องประสบกับการแข่งขันจากประเทศกำลังพัฒนาเช่น เอเชียในด้านสิ่งทอ ขณะเดียวกันเมื่อรัฐบาลดำเนินนโยบายแก้ไขรุนแรงก็จะเกิดการต่อต้านจากสหภาพแรงงานซึ่งมีการรวมตัวที่เข้มแข็งมาก รายได้รัฐบาลจึงตกต่ำ และไม่มั่งคั่งมาใช้ในการทำนุบำรุงบ้านเมืองอย่างเพียงพอเท่าที่ควร ตามถนนหนทางยังมีคนตกยากที่มาขอทานและบ้านเรือนก็ทรุดโทรม วันที่คืนดีก็จะต้องประสบการประท้วงหยุดงาน หรือการก่อการร้ายของ IRA

แต่ทุกวันนี้ เมื่อมาลอนดอนความรู้สึกนี้จะหมดไป เศรษฐกิจของอังกฤษในช่วงสิบปีเศษเริ่มดีขึ้น ลอนดอนกลายเป็นเมืองที่เป็นศูนย์กลางการเงิน มีคนต่างชาติมาลงทุน และพำนักรักษาพยาบาล กลายเป็นเมืองนานาชาติ มีร้านอาหารและแหล่งช้อปปิ้งมากมาย ทำให้อสังหาริมทรัพย์มีราคาแพงขึ้นมาโดยตลอดแม้ว่าจะมีผลกระทบจากช่วงที่มีวิกฤตเศรษฐกิจโลกในปี 2550-52 แต่ก็ในช่วงสั้น ในทางกลับกัน ช่วงหลังนี้ปรากฏว่าเศรษฐกิจในยุโรปกลับมีปัญหาด้านการคลังและเศรษฐกิจตกต่ำทำให้มีคนว่างงานจำนวนมาก เนื่องจากรัฐบาลก่อนหน้าล้าวนแต่มีการใช้จ่ายขาดดุลมาก รัฐบาลมีรายได้ตกต่ำและรัฐบาลปัจจุบันต้องตัดรายจ่ายเพื่อรักษาวินัยการคลังทำให้ไม่มีงบประมาณมาใช้ในการทำนุบำรุงบ้านเมือง ผู้ที่เดินทางไปยุโรปจะได้ความรู้สึกว่าเป็นที่ที่ไม่สะอาด

เรียบริ้ยเท่าที่ควร บางเมืองในอิตาลี ไม่มีการเก็บขยะแต่กองทิ้งไว้ตามริมถนนเกลื่อนกลาด เช่นเมืองฟลอเรนซ์เคยมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องขยะในเมือง ในขณะที่ลอนดอนได้รับประโยชน์จากภาวะเศรษฐกิจ ทำให้มีรายได้มาดูแลบ้านเมืองให้สะอาด เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีราคาเพิ่มเป็นเท่าตัว เจ้าของก็ยอมลงทุนทาสีและปรับปรุงให้สมราคา ทำให้บ้านเมืองในลอนดอนทุกวันนี้ดูเรียบริยกว่าเมื่อ 30-40 ปีก่อน ทั้งยังไม่มีคนขอทานให้เห็นอย่างเมื่อก่อน อย่างไรก็ดี ผลจากการเพิ่มราคาบ้านทำให้การครองชีพในลอนดอนทุกวันนี้มีค่าใช้จ่ายแพงขึ้นมาก เมื่อไปลอนดอนครั้งแรกยังจำได้ว่าเคยเข้าร้านอาหารจีนทานข้าวหน้าเป็ดราคาไม่ถึงหนึ่งปอนด์ แต่ทุกวันนี้ราคาจะเพิ่มไปเป็น 10 เท่าตัว ค่าเช่าบ้านที่แพงมากก็ทำให้ผู้มีรายได้น้อยเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัย มีการร้องเรียนต่อรัฐบาลหรือไม่ก็ต้องไปอยู่ต่างเมืองที่ค่าเช่าบ้านถูกกว่า เช่น พนักงานของบีบีซีที่ย้ายไปเมือง Salford แต่โชคดีที่ลอนดอนมีระบบรถไฟฟ้าใต้ดินที่เชื่อมไปเกือบทุกที่ในเมืองทำให้การเดินทางเข้าเมืองยังสะดวกรวดเร็ว แม้จะต้องไปอยู่ด้านนอกเมืองก็ตาม

ทุกวันนี้ รัฐบาลได้เปิดทางให้การเยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์ต่างๆ ไม่ต้องเสียเงิน ที่พิพิธภัณฑ์ Victory and Albert Museum แถว Knightsbridge มีการตั้งแสดงของเก่าจากประเทศต่างๆ ในโลก ในส่วนที่เป็นของไทย มีการตั้งแสดงพระสังวาลย์ประดับเพชรงดงามมาก มีการติดรูปแสดงให้เห็นว่าสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 5 เคยฉายพระรูปที่ทรงพระสังวาลย์นี้ โดยมีเขียนกำกับคำอธิบายว่า ยืมมาจากของสะสมส่วนบุคคล ทำให้เกิดความสงสัยว่า สมบัติของชาติเรามาเป็นของสะสมส่วนบุคคลที่นี้ได้อย่างไร

ตอนที่ 10 เส้นทางคมนาคม และการพัฒนาเมือง

Manchester มีประชากรภายในเมือง 5 แสนคนและมีประชากรรอบนอกอีก 2 ล้านคนแต่ การจราจรก็ไม่พลุกพล่านมากนัก ไม่มีระบบรถไฟฟ้าใต้ดิน แต่มีระบบรถเมล์วิ่งไม่เก็บค่ารถเมล์โดยสาร ทำให้ผู้คนไม่จำเป็นต้องใช้รถส่วนตัว ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ในการประหยัดพลังงาน และไม่ก่อให้เกิดปัญหาจราจรติด นอกจากนี้เพื่อเชื่อมเมือง Salford ซึ่งมีการพัฒนาพื้นที่ริมท่าเรือดั้งเดิม กับเมือง Manchester ก็ได้จัดให้มีรถรางวิ่ง ผู้เดินทางเมืองนี้นอกจากไม่ใช้รถแล้วก็ไม่มีการจักรยานตัววิ่ง หรือเทียบกับเมือง Cambridge ยังมีการใช้จักรยานสองล้อคล้ายในประเทศเนเธอร์แลนด์

การเดินทางในลอนดอนถึงจะเป็นเมืองใหญ่แต่ก็สะดวกมาก เพราะมีรถไฟฟ้าใต้ดินที่สานกันเป็นใยแมงมุมและมีการก่อสร้างเส้นทางใหม่ๆ มาตลอด มีการใช้รถเมล์สีแดงเชื่อมต่อกันเพราะอยู่ภายในองค์กรเดียวกัน สามารถใช้บัตร Debit card คือ บัตร Oyster เดียวกันเดินทางเชื่อมต่อกันได้ โดยคิดค่าโดยสารแบบเหมาจ่ายก็ได้ ต่างจากบ้านเราที่ระบบขนส่งในเมืองยังแยกกันหลายหน่วยงานไม่เชื่อมโยงกัน แต่ก็ได้ข่าว

ว่า องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพจะปรับระบบเส้นทางวิ่งของรถเมล์ให้ประสานกับเส้นทางวิ่งของรถไฟฟ้า

ระบบถนนในอังกฤษโดยทั่วไปยังมีช่องทางวิ่งที่แคบ และมีไม่กี่ช่องทาง ข้อดีก็คือต้นไม้ใหญ่สองข้างทางจะเติบโตมาก ทำให้วิวทัศนียภาพสวยงามเป็นธรรมชาติ เพราะเขาคงไม่นิยมการตัดต้นไม้ทิ้งเพื่อขยายถนนแบบบ้านเรา แต่ข้อเสียคือเวลามีอุบัติเหตุก็จะเป็นคอขวด ช่วงที่เราเดินทางจากลอนดอนเพื่อไปสนามบิน Heathrow เป็นบ่ายวันศุกร์ รถจึงมีมากตลอดทาง เพราะผู้คนคงเดินทางออกจากเมืองเพื่อไปอยู่ต่างเมือง สนามบินทุกวันนี้ก็มี terminal 2 ที่เพิ่งปรับปรุงใหม่กว้างขวางและดูสะอาดกว่าเมื่อก่อน เสียอย่างเดียวการจราจรทางออกมีปัญหา แออัด เสียเวลารอเครื่องบินขึ้นหรือเข้าจอดเป็นชั่วโมงๆ บางครั้งหากมาเชื่อมต่อเครื่องบินที่นี้ก็มักจะได้กระเป๋าค่าเป็นวันๆ

ทางน้ำใน Manchester ที่เคยเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้าวัตถุดิบ คือ ฝ้ายและถ่านหิน เข้ามาและนำสินค้าสำเร็จรูป คือผ้าผืนออกไป บัดนี้ก็เลิกใช้แล้ว เคยมีความคิดกันว่าจะถมกลับไปเป็นแผ่นดิน แต่โชคดีที่ความคิดนี้ไม่ได้รับการยอมรับ เพราะทุกวันนี้ที่ดินริมน้ำกลายเป็นที่ที่มีราคาได้รับความนิยมสูง และเป็นพื้นที่ในการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจทางด้าน ICT คล้ายกับเมืองท่าหลายแห่งในโลกที่ได้พัฒนา waterfront ที่เคยใช้เป็นที่เรือให้เป็นแหล่งธุรกิจและที่อยู่อาศัย เช่นเมือง Baltimore ใน Maryland USA และ Sydney ใน Australia เพราะระบบการขนส่งได้ย้ายไปใช้ท่าเรือน้ำลึกและขนในลักษณะที่เป็น Container ด้วยรถพ่วงที่ยาวไม่เหมาะกับการวิ่งเข้ามาในเมือง กรุงเทพฯของเราทุกวันนี้ก็มีการเปลี่ยนแปลงคล้ายๆ กัน เพราะได้มีการพัฒนา

ท่าเรือแหลมฉบัง และลดบทบาทของท่าเรือคลองเตย หวังว่าผู้บริหาคงมีแผนระยะยาวพัฒนาพื้นที่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาส่วนนี้เพราะเป็น Waterfront ที่มีความยาวกว่าหนึ่งกิโลเมตร น่าจะเป็นศูนย์การค้าและที่พักผ่อนของชาวกรุงเทพมหานครได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ฝั่งตรงข้ามยังเป็นเขตอนุรักษ์บางกระเจ้า ที่เป็นปอดของกรุงเทพ

โดยสรุป

ความรู้สึกที่ได้จากการพบปะกับมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งในคราวนี้ ส่วนหนึ่งก็คือ การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นอิสระค่อนข้างมาก ไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์ที่ไม่ยืดหยุ่นดังเช่นมหาวิทยาลัยของไทย สิ่งใดที่เป็นเรื่องที่ดีแต่ไม่ได้เขียนเป็นกฎหมายหรือระเบียบไว้ เขาจะดำเนินการได้ไม่ต้องรอไปถามกระทรวงศึกษาธิการก่อน ผู้บริหารมหาวิทยาลัยจะเปิดใจกว้างมุ่งที่ Output, Process และ Outcome เป็นหลัก มากกว่าการมุ่งรูปแบบ ดังเห็นได้จากการนางานวิจัยสู่ธุรกิจ แต่ละแห่งก็มีรูปแบบที่แตกต่างกัน บ้างก็ทำในรูปของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย บางแห่งก็จดทะเบียนเป็นบริษัท บางแห่งก็มีลักษณะเป็นธุรกิจที่ไม่จ่ายกำไรเป็นต้น การประกาศไม่ยึดติดกับ Social Enterprises ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการมุ่งผลสุดท้าย และวิธีการทำงานของรัฐบาล ก็พยายามออกมาในรูปของการมีส่วนร่วม การเป็นเจ้าของที่รับผิดชอบร่วมกัน ดังเห็นได้จากการใช้ชื่อ Partnerships ใน LEP วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยในอังกฤษจึงเอื้อต่อการคิดนอกกรอบ การมีนวัตกรรมทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีสังคมที่เอื้ออาทร และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นประชาธิปไตย

การดูงานครั้งนี้ ผู้จัดทำได้ดีมาก มีการใช้เวลาและแบ่งเวลาให้เป็นประโยชน์ ทำให้ได้ความรู้และสาระ ทั้งยังเป็นโอกาสให้ผู้บริหารต่างมหาวิทยาลัยได้แลกเปลี่ยนทรรศนะในระหว่างการเดินทางต่างเมือง

ในรบบัส เป็นประโยชน์ในการมีมิตรภาพต่อกันที่อาจจะช่วยเหลือกันได้ต่อไปในอนาคต วิทยากรที่เชิญมาให้ความรู้ทุกแห่งล้วนมีความกระตือรือร้นในการให้ข้อมูลและตอบข้อซักถามอย่างเต็มที่ ทำให้ได้ข้อคิดใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับ Social enterprises และ การทำงานของ Local Enterprise Partnerships ซึ่งเป็นเป้าหมายของการดูงานครั้งนี้

อ้างอิง

วิจารณ์ พานิช. **อุดมศึกษาอังกฤษ: สะท้อนความคิดจากการดูงาน.** กรุงเทพฯ, สถาบันคลังสมองของชาติ, 2556.

ศ นพ วิจารณ์ พานิช,
นายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล

นพ. เฉลิมชัย บุญยะสิทธิ์พรรณ, อธิการบดี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รศ ดร จีรพรรณ ฉายสุวรรณ,
รองอธิการบดีฝ่ายบริหารการเงินและทรัพย์สิน
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

